

ממשיכה הברייתא:

במד"א (= במה דברים אמורים) **שלא נתחנך המזבח**, לפי שהפסוק הנ"ל נאמר לגבי חינוך המזבח, אבל אם כבר נתחנך המזבח אפילו את הכבש הראשון יקריבו בין הערבים (אם לא הקריבו בבוקר).

*

למדנו במשנה - אמר ר"ש אימתי, בזמן שהיו אנוסין או שוגגין, אבל אם היו מזידין לא הקריבו כבש בבקר לא יקריבו בין הערבים, לא הקטירו קטרת בבוקר יקטירו בין הערבים:

קושיא: וכי כהנים חטאו מזבח בטל? וכי בגלל שהכהנים חטאו ולא הקריבו בבוקר המזבח יהיה בטל בין הערביים?

תשובה: אמר רבא ה"ק, לא יקריבו הן, אבל אחרים יקריבו: כוונת רבי שמעון שאותם כהנים שלא הקריבו את התמיד בבוקר לא יקריבו את התמיד של בין הערביים, אבל כהנים אחרים יקריבו את התמיד של בין הערביים.

*

למדנו במשנה - לא הקטירו קטרת בבקר יקטירו בין הערבים:

דכיון דלא שכיחא ומעתרא חביבא להו ולא פשעי: הטעם הוא, כיון שהקטורת לא מצויה, שמקטירים אותה רק פעמיים ביום לעומת עולת התמיד שיש בכל יום הרבה קרבנות של עולות חוץ ממנה, ובנוסף כהן המקטיר את הקטורת היה מתעשר, וכיון שכך היא חביבה על הכהנים ואין הדבר מצוי שלא יקטירו אותה, ולכן לא קנסו בה חכמים.

*

למדנו במשנה - אמר ר"ש וכולה היתה קריבה בין הערבים שאין מחנכין את מזבח הזהב אלא בקטרת הסמים של בין הערבים וכו':

קושיא: והתניא: והרי למדנו בברייתא שחינוכו של מזבח הזהב הוא בקטרת הסמים של שחר?

תירוץ: **תנאי היא**: נחלקו בזה התנאים.

אמר אביי: מסתבר כמי שסובר שחינוך מזבח הזהב הוא בקטרת הסמים של בין הערבים, שנאמר **”בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר בְּהִיטִיבוּ אֶת הַנֵּרוֹת יִקְטִינָהּ”**, דהיינו שמקטיר את הקטורת בשעה שמיטיב את הנרות, ומכאן לומדים שחינוך המנורה הוא בין הערביים, שהרי אם הוא לא הדליק בה בערב איך הוא היטיב את הנרות בבוקר, שהרי ההטבה היא נקוי הבזיכים של המנורה מדשן הפתילות שנשרפו כלילה, אלא בהכרח שהוא הדליק כבר אתמול, וכמו כן יש ללמוד שגם חינוך מזבח הזהב הוא בקטורת של בין הערביים, משום שההדלקה וההקטרה קשורות זו לזו, שנאמר **”וּבְהַעֲלֹת אֶהְרֹן אֶת הַנֵּרוֹת בֵּין הָעֶרְבִים יִקְטִינָהּ”**, וא”כ עם אותה הדלקה ראשונה שהיא בין הערביים היה מקטיר את הקטורת.

שאלה: **ולמאן דאמר**: ולסובר שמזבח הזהב מתחנך בקטורת הסמים של שחר, מהיכן הוא לומד שהוא לא מתחנך בקטורת של בין הערביים?

תשובה: **גמר ממזבח העולה**: שלמדנו לעיל שחינוכו של מזבח העולה בתמיד של שחר (שנאמר **”את הכבש השני בין הערבים”**, ולא ראשון בין הערבים), ומכאן לומדים גם לחינוך מזבח הזהב, שכשם שמזבח העולה מתחנך בתמיד של שחר, כך מזבח הזהב מתחנך בקטורת הסמים של שחר.

*

למדנו במשנה - ולא (מחנכים) את השולחן אלא בלחם הפנים בשבת:

קושיא: **אלא**: משמע שאם יסדרו על השולחן את לחם הפנים ביום חול הלחם לא מחנך את השולחן, אבל הלחם מתקדש בכך. וקשה, שהרי הדין הוא שרק סידורו של הלחם על השולחן בשבת מקדש את הלחם ולא סידורו ביום חול.

תירוץ: **היא גופה קמשמע לן**: זה בדיוק מה שהמשנה באה לחדש לנו, שהלחם אינו מתקדש בסידורו ביום חול, וזהו הטעם שאין השולחן מתחנך בו, לפי שחינוך וקידוש של השולחן הוא בשבת.

נדקתני סיפא: וזה כמו דברי משנתנו בסיפא לגבי חינוך המנורה - 'ולא מחנכים את המנורה אלא בשבעה נרותיה בין הערבים', והמנורה הרי לא מקדשת כלום, אלא המשנה דיברה על כך שכל דברי המנורה הם בין הערביים דהיינו הדלקת

המנורה, וכמו כן לגבי השולחן אמרה המשנה שהדברים של השולחן שהם קידוש וחינוך הם בשבת.

*

ת"ר זהו קטורת שעלתה ליחיד: זהו המקרה היחיד, שאדם יחיד הביא קרבן קטורת והיא הוקטרה על המזבח החיצון. כי זו היתה הוראת שעה מיוחדת.

היכא? היכן היה המקרה הזה? בזמן הנשיאים במדבר, שכל אחד מהם הביא קטורת.

קושיא: אלא יחיד על מזבח החיצון וכו'. מהברייתא משמע שדוקא על מזבח החיצון היחיד לא יכול להביא קטורת, אבל אם יקריבו אותה על מזבח הפנימי הוא יכול להביא קטורת. וזה לא נכון כדלהלן בברייתא.

ותו: ועוד, משמע מהברייתא שדוקא יחיד לא יכול להביא קטורת שתוקטר על מזבח החיצון, אבל ציבור יכולים להביא קטורת שתוקרב על מזבח החיצון. וזה לא נכון כדלהלן בברייתא.

והתניא יכול יהא יחיד מתנדב: אולי יחיד יוכל להתנדב קטורת להקטרה על מזבח הפנימי, והוא יקיים בזה את נדרו ככתוב "מוצא שפתיך תשמור ועשית" על כך תלמוד לומר "לא תעלו עליו קטורת זרה" אלא רק קטורת של ציבור.

יכול לא יהא יחיד מביא: אולי דוקא יחיד לא יכול להביא קטורת בנדבה, כי לא מצאנו שהוא יכול להביא קטורת בחובה. אבל ציבור שמביאים קטורת בחובה, כן יוכלו להביא קטורת בנדבה? על כך תלמוד לומר "לא תעלו עליו קטורת זרה" לשון 'תעלו' הוא לשון רבים ללמד על ציבור שלא יביאו קטורת בנדבה שהיא קטורת זרה, אלא רק את הקטורת חובה שנצטוו בה.

יכול לא יעלו על מזבח הפנימי: אולי דוקא על מזבח הפנימי הציבור לא יכולים להביא קטורת בנדבה, אבל על מזבח החיצון אפשר. על כך תלמוד לומר "את שמן המשחה ואת קטרת הסמים לקודש ככל אשר צויתך יעשו" אין לך אלא מה שאמור בענין, דהיינו דוקא קטורת חובה של ציבור על מזבח הפנימי. עד כאן הברייתא.

תירוץ: **אמר רב פפא:** כוונת הברייתא ("זהו קטורת שעלתה ליחיד" וכו') לומר שלא רק שציבור אינם יכולים להביא קטורת נדבה על מזבח החיצון, כי לא מצאנו קטורת ציבור על מזבח החיצון. ולא רק שיחיד אינו יכול להביא קטורת בנדבה על מזבח הפנימי, כי גם זאת לא מצאנו אף פעם. אלא אפילו יחיד אינו יכול להתנדב קטורת על מזבח החיצון, למרות שמצאנו דבר כזה בנשיאים, כי הוראת שעה היתה.

משנה: **חביתי כהן גדול:** הכהן גדול מביא בכל יום 'מנחת חביתין' עשירית האיפה, מחצית הוא מקריב בבוקר ומחצית הוא מקריב בערב. הכהן לא מביא בכל פעם חצי מנחה, אלא מביא עשרון שלם מביתו, וחוצהו לשני חלקים, חצי מקריב בבקר וחצי בין הערבים.

כהן שהביא מחצה שחרית: אם הכהן גדול הביא עשרון חילק אותו לשני חלקים והקריב חצי בבוקר, ואחר כך מת, ומינו כהן גדול אחר תחתיו. הכהן חדש לא יכול להביא למנחת חביתין של בין הערבים, את החצי שנשאר מהראשון, ואינו יכול להביא מביתו חצי עשרון. אלא עליו להביא מביתו עשרון שלם לחצות אות ולהקריב חצי ממנו.

נמצא ששני חצאי מנחה הוקרבו, ושני חצאי מנחה הולכים לאבדון לשריפה (כדלהלן בגמרא).

גמרא: תנו רבנן - אילו נאמר "מנחת מחצית" הייתי אומר מביא חצי עשרון מביתו שחרית ומקריב, חצי עשרון מביתו ערבית ומקריב. תלמוד לומר "מחציתה בבקר ומחציתה בערב" מחצה משלם הוא מקריב. הא כיצד? מביא עשרון שלם וחוצהו ומקריב מחצה בבקר ומחצה בין הערבים: אם היה כתוב "מחצית" ולא "מחציתה", הייתי אומר שבבוקר הכהן גדול מביא מחצית מנחה מביתו ומקריבה (חצי עשרון). ובערב מביא מחצית מנחה מביתו ומקריבה. ולכן כתוב "מחציתה בבקר", המילה "מחציתה" משמעה 'מחצית שלה', כלומר מחצית של המנחה השלימה המונחת בכלי שרת. והיינו שבכל פעם הוא מקריב את המחצית של המנחה שהתקדשה בתחילה בשלמותה.

נטמא מחצה של בין הערבים או שאבד, יכול יביא חצי עשרון מביתו ערבית ויקריב, תלמוד לומר "מחציתה בבקר ומחציתה בערב" מחצה משלם הוא

מביא. הא כיצד? מביא עשרון שלם [מביתו] וחוצהו ומקריב מחצה, ומחצה אבד. נמצאו שני חצאין קריבין ושני חצאין אובדין.

כהן גדול שהקריב מחצה שחרית ומת ומינו אחר תחתיו, יכול יביא חצי עשרון מביתו או חצי עשרונו של ראשון, תלמוד לומר "ומחציתה בערב" מחצה משלם הוא מביא ומקריב. הא כיצד? מביא עשרון שלם וחוצהו ומקריב, ומחצה אבד. נמצאו שני חצאין אובדין ושני חצאין קריבין: מהאזו ו' של "ומחציתה" לומדים שאפילו שנשאר חצי מהכהן הראשון, הכהן השני לא יכול להביא אותו, אלא צריך להביא חצי מתוך שלם.

*

תני תנא קמיה דרב נחמן: התנא אמר ברייתא לפני רב נחמן – כשהכהן הגדול מת באמצע היום והביאו כהן חדש תחתיו, המחצה שנשארה מהכהן הראשון והמחצה שנשארה מהכהן השני, 'תעובר צורתן' על ידי שיפסלו בלינה (שישארן לילה), ולאחר מכן יצאו לבית השריפה.

אמר ליה רב נחמן: בשלמא החצי הראשון מובן מדוע צריך לעשות לו 'עיבור צורה' לפני השריפה, כי בהתחלה הוא היה ראוי להקרבה, משום שהכהן הראשון היה חי. ולכן אי אפשר לשרוף אותו לפני שיעשו לו עיבור צורה. אבל החצי השני לא מובן מדוע צריך לעשות לו עיבור צורה? והרי כשהכהן השני חצה אותו כבר היה ברור שהוא הולך לאיבוד, והוא לא היה ראוי אף פעם להקרבה.

דאמר לך מני? תנא דבי רבה בר אבוה הוא, דאמר אפילו פיגול טעון עיבור צורה: ממשיך רב נחמן ואומר לתנא – מי אמר לך את מה שאתה אומר? זהו רבה בר אבוה הסובר שאפילו קרבן שנעשה פיגול ולא היה ראוי מעולם להקרבה, צריך לעשות לו עיבור צורה לפני השריפה.

רב אשי אמר: אפילו אם תאמר שדברי התנא נאמרו בשיטת רבנן החולקים על רבה בר אבוה, אין קושיא. כי כאן באמת החצי השני היה ראוי להקרבה, משום שכאשר הכהן השני חלק את המנחה לשני חלקים, כל אחד משני החלקים היה ראוי להקרבה, עד שהוא בחר את אחד מהם, ואז הלך השני לאיבוד. ולכן צריך לעשות לו עיבור צורה לפני השריפה.

*

איתמר חביתי כהן גדול כיצד עושין אותן: כי כתוב בה "על מחבת בשמן תעשה" דהיינו מטוגנת, וכתוב בה "**תופיני מנחת פיתים**" דהיינו אפויה. לדעת רבי חייא בר אבא אופה ואחר כך מטגנה. לדעת רבי אסי מטגנה ואחר כך אופה.

אמר רבי חייא בר אבא: מסתבר כמותי. כי כתוב "תופיני" דהיינו 'תאפינה נאה'. כלומר בשעת האפייה היא צריכה להיות אפויה יפה, ואם קודם יטגן אותה היא תהיה שחורה מהטיגון בשעת האפיה.

רבי אסי אמר: מסתבר כמותי. כי כתוב "תופיני" דהיינו 'תאפינה נא'. כלומר בשעת האפיה היא תהיה מבושלת קצת, והיינו מטוגנת.

כתנאי: נחלקו בזה כבר התנאים, ת"ק ורבי. ויש דעה נוספת של רבי יוסי.

רבי יוסי סובר 'תאפינה רבה' כלומר הרבה אפיות, והיינו אפייה טיגון ושוב אפייה. כי לדעת רבי יוסי דורשים את "תופיני" גם 'תאפינה נא', וגם 'תאפינה נאה'. ולכן צריך שבשעת האפייה היא תהא נאה, ולכן בתחילה אופה אותה, ואחר כך מטגן. אבל צריך גם שבשעת האפייה היא תהא מבושלת קצת, ולכן אופה אותה שוב לאחר הטיגון.